

koulutus- ja kehittämisspäällikkö Anne Välimaa
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
puh. 010 279 2720
tyopajayhdistys@tpy.fi

Lausunto 27.10.2011

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

Valtion talousarvio vuodelle 2012

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) on keskusjärjestö, joka edustaa 210 työpajaorganisaatiota Suomessa. Suuri osa TPY:n jäsenistä on kunnallisia (54 %), minkä lisäksi työpajatoimintaa toteutetaan säätiöiden ylläpitämissä sosiaalisen työllistämisen yksiköissä, yksityisissä osakeyhtiöissä, yhdistyspohjaisissa organisaatioissa sekä koulutuskuntayhtymien ylläpitämissä työpajoissa.

Vuosittain työpajoissa on erilaisissa valmennus- ja koulutuspalveluissa yhteensä 21 000 valmentautujaa, joista noin 11 000 on alle 25-vuotiasta, n. 2 100 25 - 28 -vuotiasta ja noin 7 700 yli 28 -vuotiasta työtöntä, pajalla ammattiin opiskelevaa ja kuntoutujaa. Työpajatoiminnoista ohjautuu positiivisesti eteenpäin noin 75 % valmentautujista.¹ Työpajojen asiakasryhmiin kuuluu mm. pitkäaikaistyöttömiä aikuisia, päihde-, mielenterveys- ja sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaita, maahanmuuttajia ja nuoria.

Valtakunnallinen työpajayhdistys kannattaa hallituksen tavoitetta köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämiseksi ja resurssien suuntaamista erityisesti hyvinvointierojen vähentämiseen ja pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan. Työpajojen asiakkaat luetaan yleisesti työttömien ryhmään, mutta monet valmentautajat tarvitsevat myös kuntoutusta ja muita sosiaali- ja terveystieteiden palveluja sekä oppilaitosten ja työpajojen yhteistyötä. Työpajat ovat käytännössä monialaisen yhteistyön perusyksiköitä kunnissa.

Valtakunnallinen työpajayhdistys esittää, että valtion talousarviossa vuodelle 2012 huomioidaan erityisesti monialaisia palveluja ja pidempiä työhön kuntoutumisen polkuja tarvitsevat ihmiset suuntaamalla rahoitusta sektorirajat ylittävien palveluiden kehittämiseen ja resursoimiseen.

Toimenpiteinä ehdotamme rahoituksen suuntaamista seuraaviin:

- matalan kynnyksen palveluiden kehittämiseen ja lisäämiseen osana syrjäytymisen vähentämisen toimenpideohjelmia
- monialaiseen yhteistyön toteuttamiseen ja palvelutarpeen arvioinnin lisäämiseen työpajoilla
- kuntouttavan työtoiminnan sisällön ja laadun kehittämiseen

¹ Häggman 2011, Raportti työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä.

Monialaiset matalan kynnyksen palvelut

Aidosti poikkihallinnollisella, monialaisella matalan kynnyksen palvelulla ei ole paikkaa palvelujärjestelmässä, eikä sille ole vakiintunutta rahoitusmallia. **Valtakunnallinen työpajayhdistys ehdottaa, että matalan kynnyksen palveluiden tarve tunnustetaan ja palveluille taataan riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus osana hallituksen syrjäytymisen vähentämisen toimenpideohjelmaa.** Tarvittaessa monialaisille palveluille tulee luoda oma, uuden tyyppinen, sektorirajat ylittävä rahoitusmalli. Palveluihin ohjautuminen voisi toimia asiakkaat jo tavoittavan sosiaalitoimen tai työvoiman palvelukeskusten kautta.

Valtakunnallinen työpajayhdistys esittää, että nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoon sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle varatuilla varoilla tuetaan työpajojen **matalan kynnyksen palvelujen kehittämistä ja resursointia** osana hallituksen syrjäytymisen vähentämisen toimenpideohjelmaa. Työpajojen matalan kynnyksen palveluilla voidaan tukea nuorten kiinnittymistä tavoitteelliseen toimintaan ja kehittää arjenhallintataitoja. Matalan kynnyksen palveluilla voidaan katkaista jo alkanut syrjäytymisen kierre ja tukea nuorta ottamaan ensimmäinen askel kohti työllistymistä.

Etsivä nuorisotyö löytää tehokkaasti ulkopuolisia nuoria, mutta haasteeksi on noussut sopivien jatkopolkujen löytäminen. Työpajojen **starttivalmennus voi tarjota erittäin matalan kynnyksen palvelun nuorille, jotka eivät ole valmiita työhallinnon palveluihin** ja tarvitsevat vahvaa tukea arjenhallinnassa ja jatkopolkujen löytymisessä. Jo nyt toimivaksi ja tulokselliseksi todettua valmennusmallia voidaan hyödyntää jatkossa **myös erityisen tuen tarpeessa oleville aikuisille.**

Työpajapalvelujen saavutettavuus

Valtakunnallinen työpajayhdistys pitää tärkeänä sitä, että yhteiskuntatakuuseen varatulla rahoituksella palautettiin työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitus nykytasolle. **Työpajapalvelut tulisi olla eri-ikäisten valmentautujien saavutettavissa koko maassa riippumatta kotikunnan taloudellisesta tilanteesta.**

Eri hallinnonalojen palvelujen tulee olla käytettävissä tarvelähtöisesti ja asiakkaiden tulee voida siirtyä joustavasti ja tuetusti palvelusta toiseen. Työvoiman palvelukeskusten toimintamallien ulottaminen koko maahan on kannatettavaa. **Valtakunnallinen työpajayhdistys pitää tärkeänä, että työvoiman palvelukeskusten monialainen, Kelan, työhallinnon ja sosiaalitoimen palvelut yhdeltä luukulta tarjoava palvelumalli olisi myös nuorten käytettävissä.**

Valtakunnallinen työpajayhdistys haluaa kiinnittää huomiota mahdollisesti heikentyvän kuntatalouden vaikutuksiin työpajapalveluihin. Pelkona on, että vaikka valtion panostus työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön ja nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanoon on vuonna 2012 merkittävä, kunnat joutuvat leikkaamaan palveluiden rahoitusta ja näin kokonaisuutena palvelujen määrä ja laatu tulevat laskemaan.

Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen

Kuntouttava työtoiminta on yksi yleisimmistä työpajoilla toteutettavista pitkäaikaistyöttömien työ- ja toimintakykyä parantavista ja ylläpitävistä palveluista. Kuntouttavan työtoiminnan **sisältöjä ja laadua tulee kehittää** siten, että palvelulla voidaan vastata asiakkaan todelliseen tarpeeseen ja tukea häntä työllistymistavoitteen saavuttamisessa.

Palvelutarpeen arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota ja tarvittaessa tehdä työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen alkukartoitus työpajalla. Alkuvaiheen kartoitusjakso helpottaa oikeaan palveluun ohjaamista ja palvelusisällön suunnittelua sekä säästää kustannuksia pidemmällä aikavälillä.

Helsingissä 26.10.2011

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry